

**ИЗДАНИЕТО Е ПОСВЕТЕНО НА 800 ГОДИНИ ОТ ОСНОВАВАНЕТО НА ХРАМ „СВ. НЕДЕЛЯ“,
300 ГОДИНИ ОТ ОБЯВЯВАНЕТО МУ ЗА КАТЕДРАЛЕН ХРАМ,
550 ГОДИНИ ОТ ПРЕНАСЯНЕ МОЩИТЕ НА СВ. КРАЛ СТЕФАН МИЛУТИН В СОФИЯ**

ОБРЕЧЕНА НА ХРИСТА ДЕВИЦА

„Те са, които узат от домината сръб; те отирахте сега си и избелихте са кръвта на Авенца. Защото са пред престолна на Бога, Камути и сръбат генам и ноцием в Неодила храм.“
(Откр. 7:14-15)

Влюбени в Господа, братя и сестри!
Днес Православната църква чества паметта на света великомъченица Неодиа.

Неините родители Доротеи и Евсевия гърва врема първо дете, Божият безгрешен на греш, те биха многоинони на добротемте, всеки ден проивахат тогви съзи и се молеми да им се руги дете. Бож чух моштите им и им дал многообжананото отпоне от женци на Неодиа. Неодиа детето се родио в нееден ден, нарикуо за с името Неодиа. След като се сподобиа с божествено кръщение, родителите ѝ я настивахива в гробовобаната вяр, и каля да ѝ я посветват на Бога.

По това време се поидинамо зрение се греху християните в Мала Азия: тези, които искаи да живят безгрешно, биха зрабвани като отбег, и каля да ѝ я посветват на Бога. По това време се поидинамо зрение се греху християните в Мала Азия: тези, които искаи да живят безгрешно, биха зрабвани като отбег, и каля да ѝ я посветват на Бога.

Света великомъченица Неодиа.

Храмова икона, дело на проф. Стефан Иванов

„Неодиа, преданна сръг мучениците, обречена на Христа девичи, митрополита съблбича, Божествен гон, напусти сва на добротемте, чиста аница, тайна митрополитовичи, гневотвлича славогосана, на мучителство стовиб, суривити дри пати, зидкавече срабати, мери многомо отпони от добротемте.“

Из „Псалъно слово за св. великомъченица Неодиа“ от св. Епифаний, Патриарх Търновски

укрепи в предстоиящите мучения.

След няколко дни тя била избедена на сръг пред кесаря. Цялото набрало се множество божо изумене от крапотата на младата девойка. Кесарият започнал да я пита: „Коя си и отпаке аз? И от какви родителни произлеми?“ „Христоса рабине аз са и мюкиа от родителни християни!“ – отпърнала безстрашно Неодиа: „И затова прекарано колене пред Отца на нашия Господ Исус Христос, че от Него е всичко, и проку-

нам идолите, и докрай неубавиха, и токар и поиначиение дие“
Кесарият отпърнал: „Много суроба изнеждиши и още по-суроба отсоброри рабви. Но помисли за себе си, покони се на боовоете и те ще ти простят, майкар че по поуки. Защото са твърде мюшотба и ще ти поиначат мажорстат. Но посмушай ме покони се на великите боовоете ще ти дарват, пак и на сурпу, и на пари, и на робини ще се насладих.“

Столичната катедрала „Св. Вмчца Неодиа“

На синонимно площад в центъра на столицата се издига величественният катедрален храм на Софийската митрополия – „Св.Три Неодиа“. Той е покътен на света великомъченица Кириак (или Неодиа – на славянски). За твърдо и достовърно изповядване на Христовата вяра красивата девича била жестоко мъжована, а след това осъдена на посичане с меч. На 7 юни 289 г. в град Никомедия (Мала Азия) Бог приел чистата ѝ душа, пред меча на палача да протес невинната вяра. По прошение на царувата на Ассениция (XII – XIII в.) моштите на светицата били пренесени в тогавашната столица Търново. По-късно св. Патриарх Евтимий Търновски написал „Псалъно слово за светата великомъченица Неодиа“.

През целия XIX и първите десетилетия на XX в. храмът се наричал „Свети Краг“. Това наименование произлязло от обстоятелството, че в продължение на тринадесет години в него се съхранявали моштите на сръбския краг Стефан Урош II Милутин (1282-1321). Тези моштите първоначално били в Банския манастир „Св. Стефан“ в град Зичен, а след Кошовската битка (1389 г.) били пренесени в близкото ру-

дърско селище Треще, северно от Прищина, тогавашната столица на сръбското царство. Около 1460 г. Софийският митрополит Саввадий ги пренесъл по време на чумна епидемия в София, тогава селищен на байбар бей.

Първоначално били погребени в днешния Долнишки манастир „Св. Кирил и Методий“ (наричан и „Св. Краг“); през 1469 г. при пренасяне моштите в св. Иван Рилски от Търново за Руската манастир те били вече в първа-

та „Св. Георги“ („Ротондата“) – във вътрешния двор на Прелевостеното; след това били пренесени в храма „Св. Величкия св.Или“ (или „Св. Архангел“) – намърал се на дванадесет метра северно от днешния храм „Св. Неодиа“; малко по-късно намерили приети в попованата митрополитска църква „Св. Марина“ (намърала се в двора на днешната Софийска митрополия и разрушена от земетресение вероятно през първата половина на XVII в.); и накрая ги погребали в митрополитската църква „Св. Неодиа“.

Храмният празник е на 7 юни, когато се празнува паметта на света великомъченица Неодиа, а на 30 октомври се почита паметта на свети краг Стефан Милутин.

Панхида за Екзарх Йосиф I

На 10 юни, Панахида на велики български свещеник, в столицата катедрала „Св. Неодиа“ по рещение на Св. Синод и с благословението на Негово Светейшество Българския патриарх Максим бене отслужил св. Литургия от Великия синод Синод, ректор на Софийската духовна семинария „Св. Иван Рилски“, в съслужение с храмовото духовство. В края на св. Литургия епископ Синодът произнесъл промова за живота и делото на големия ни първоцар, от чийто кончина се навършила 92 години (без ред – светлото пубуване на 2 стр.)

След това Негово Светейшество Българският патриарх и Софийският митрополит Максим наелео митрополитите Трусенски Неофит и Доростолски Иларион и с епископите Наум Стойбиче, главен секретар на Св. Синод, Демослав Тодослав, Звонислав Йосиф, Велики

Гробът на Екзарх Йосиф

Синод и свещенството от храма отслужил панахида при гроба на Български Екзарх Йосиф в южния ъгъл на приют на храма. Пред множеството богомолни свещенстват патриарх ирзани високата си оценка за Екзарх Йосиф и призова да се моли за упокоение на душата му.

Настоящият брой се издава с финансовата подкрепа на столичната митрополитска катедрала „Св. Неодиа“. Историческите текстове и илюстрациите към тях са на ст.и.с. Христо Темелски.

Велик син на Църквата и Отечеството

гартска църква изпаднала в още по-тежко положение.

Великият и великият син на скарк Иосиф I са шимпанзони, разностранни в същностите. Много години той самостоерно се труди за благото на своето паство, на своя народ и Отечество. Упоири и в трудности и страдания, той живееше със същите и болите на своите духовни потомци, полюбил добре заржданата остра греховна Христо: „Идете, научете всички народи, че кой кръщават в името на Отца и Сина, и Светаго Духа, и който е умен да пази вечно, то същият е мисъл“ (Мат. 28:19-20). Народен съдържател, духовен наследник и инициатор, той усърдно се труди за духовната просвета, за укрепване националния дух и съзиране. Ратувал за утвърждаване на пратещката вяра сред благочестивото си паство и на българските и предците на Оттоманската империя. Екзарх Иосиф I отзивно разбирал ролята на просветното в българските сбирки за разпространение на словото Божие и раздел за прощаване на българските училища. До каква степен бил работил просветата в Екзархата е видно от това, че през 1701 г. имало български училища в 1214 селища, а през 1877 г. броят им нарасал на 1504. Тези богато наследие от своя предшественик ексзарх Антим I то го полюбил много усияна да го обогати чрез културни инициативи, разнасяйки дела и просветни инициативи за отговаряне на духовна и политическа свобода. Според него най-важната задача на човека е да осъзнае себе си като образ и подобие Божие. Много от дължените Църковската духовна семинария с благочестие си спомняше за отеческата мисъл за чужди верни надежди, че от семинариата ще излезат равностойни църковници и достойни строители на България. Той отделил разпоредително огромна ролта на съществено за своя отеческа мисъл за нашия народ и вяра: само Българската църква може да е кръщаван камък и зрява основа за прогрес на България.

Верен на своя принцип – Проловане и народност – скарк Иосиф I вали до края на своя живот да работи за укрепване на младата Българска църква и за запазване и цялостна и единна. Без да накрива величавия характер и авторитет на Църковската патриаршия, отстоявайки достойно справедливата църковна кауза. Изтъкват се по особен начин в Църковната история. Затова, по съвета на се изгражда в добри отношения между Църковната патриаршия и Българската епархия, а че Ферманът на султан Абул Азис от 28.02.1870 г. е единствената зарданата декларация за уважаване на Българската църква.

Трудности и прехиратости на времето не спомни гордих дух на скарк Иосиф I, но се отразиха и на телесното му здравие. Носел с устование в Блява и най-значителните първоначални настъпления на неговата събития да види ратурата на своето многолюдно село, той на 13.11.1913 г. се завърнал на Църковния председателство време, на 20 юни (ст. ства) 1915 г. починал.

Възлюбен член на съвета на Църковния председателство ся на православната вяра направил драгоценен принос за сава от най-ценните прибавки в новата българска история – Българската епархия. Затова, по съвета на св. Павел, като поминал настъпления, които са ни проповядвали словото Божие, като имаме пред очи свършва на техния живот и почитаваме на вярата им (Евр. 1:3), да съзвучие достойни примери за светлост Блява, е преди авторитет и раздел за народни правдини. За неговия всестранен живот и дел за показнателно словата на архим. Стефан (по-късно Български ексзарх) при погребението му „Благочестивият Владико, твоето благочестие и възлюбението ти доведе до духовно обновление адмиралтията нпълно отворя на твоята велика дейност. Всички българи са околото тебе и всички в туй траурно минута сияние мислът, чувстват, гъзуват. Оплакването ти сега, те няма да забравят дедения им от тебе принос и твоето усърдно служение и жертвост, които са, че твоите дух се съгледват усмивката им на вършит по твояте съвети“ (Сборник Български ексзарх Стефан I, Софие, с. 305, 1998 г.).

Блява, а знак на признателност, чела пред гроба на този достоят пюрвофари на света ни Църква, духовен наставник на нашия народ и верен син на Отечествовоята, ни са молила Господ да ларува на душата на Блява, Блява не може да бъде блява без блява, защото нмъветът му намает, която за нас и в бъдеще на духовния винаг се бъде непреслащ извор на вдъхновение и велик пример за служене на Отечествовоята на полюбви. Амин.

Своят принос от *Национал-просветното Величавие синод Славий слав Липурската и Недела на Велики българи светии, които по традиция се отпразнел и пинили за Екзарх Иосиф, 10 юни 2007 г.*

ПРОВИВА България международна конференция за септуме

Центърът за проучване на нови религиозни движения (ЦНПРД) проведе на 9 юни в аутлата на Богословския факултет на Софийския университет „Св. Кирил и Охридски“ (София) пл. „Св. Неделя“ № 19 международна конференция на тема „Механизми за превенция на деструктивни прови на религиозни и религиозните общности“. В нея взеха участие специалисти по

темата от страната и чужбина. Екха изнесени общо осем доклада.

Наред с докладите големите и интересни дискуссии по продължение време. В предходното заседание на конференцията вие участие Русенският мисловит Неодит, които поздее-е приветствие към участниците от страна на Негово Свещейство Българския патриарх Максим и Св. Синод.

Фридрих Грийк от Виена, Австрия, председател на общорелигиозната организация FECHR, които има статус на НТФ към Съвета на Европа, сподели своя опит в борбата срещу светите на различен равнища. Той сподели пред аудиторията, че ЦНПРД недовима еднородно е бил приет за кореспондентски център на FECHR и ще може запазват да участва пълноценно в работата на този много важен в днешно отношение.

В края на конференцията бяха гласувана заключителна декларация, която има формата на обръщение към различни институции в страната и изразява обществена загриженост за духовното здравие на народа. Заключителният документ ще бъде внесен в Народното събрание и ще бъде изпратен до институциите, които имат отстояние към поставените въпроси.

Публикуваме първият текст на декларацията.

Днес, 09.06.2007 г., в аутлата на Богословския факултет към СУ „Св. Кирил и Охридски“ се провежда конференция, организирана от Център за проучване на нови религиозни движения на тема „Механизми за превенция на деструктивни прови на вероизповедателни и религиозни общности“.

Екха участват в нея, изслушване е изпратил подготвените докладии и предговорите оживили дискуссии. Като обсъдиме най-вече въпросите за недовимостта от аркватити механизми за превенция срещу различните деструктивни прови на религиозни общности, се обединим около следните основни принципи, избори и приращения:

1. **Адресираме към законодател и активно разсъждение на Християнската традиция и в културна идентичност на България след шимпанзонаци и в Европейския съюз и за по-активна духовно-просветна дейност в обществото и дух на нашето учение.**
2. **Призоваваме отговорително държавни институции на законодателата, изпълнителата и съдебната власт към запазването и подкрепянето на механизми и критерии за оценка на религиозните общности, които в религиозните общности и за превенция на деструктивните прови на нови религиозни движения и прови. Законодидателите и нормативните мерки в тази насока сиява да обхващат всички механизми на превенция, които са в ЗОНИНА. Закона за здравето, 332, както и други законови и подзаконни актове.**

3. **Обединяваме се за по-добро сътрудничество на обичаното на религията като общорелигиозен проект в училищата, за да може подрастват поколения да имат необходимите знания за разграничаване на универсалните духовни ценности от деструктивните прови на религиозните общности и на тази основа да могат да извършат свободен инициативен избор и критично формулиране на самостоятелни позиции.**

4. **Обединяваме се за по-добрия и напълнение, че държавата за възпитание и запазването на духовни и нравствени качества в младите хора и обществото като цяло и запазване както на семейството, така и на Традицията. Седмично работещи трансдисциплинарни и владения на и в двете участво установени религиозни общности, на държавата, училището и мещите.**

„Плювете вашите настъпления, които са са проповядвали словото Божие, и, като имаме пред очи свършката на техния живот, подкрепяте на вярата им.“

(Евр. 1:3)

Ване Съветейство,

Великопросветенство и Просветенство, Боголюбиви отци, Възлюбени в Господ братя и сестри, Скъпи член на светата ни Църква,

В благодарната памет на нашия народ и днес ексзарк сиве обявленият обрел на великия син на нашата Църква и Отечество – Негово Блаженство приспомянатия ексзарх Иосиф I. И колкото повече се отдалечавате по времето от годините на неговото архиепископско служение, толкова по-силно се утвърждава в съзнанието ни достойнството му за подражане пример. И то е съществено, защото този голем църковно-народен дед и стремежил на просветното и нравственото благо се изградил непрекъснат изход от нравствен доблест, духовна сила, излъчване и красота по време на скъпите дни за Българската епархия, която по особено привлекателно е най-голямото последицие на българския дух при време на Възраждането и Освобождението.

Затова искам спомини неговия жизнен път и жертвено служение пред олтара на светата ни Църква и мила Татковина и се поучам от богоугодните му и добродетелни дела. Роден на 5 май 1840 г. в гр. Каловоер, съветско име Лазар Иовнев, син на бедни родители, ексзарх Иосиф I отрано отнася чръпак сърия. Основно образование получил в родния си град, следва си от учителство му биве Боря Петьков, бащата на Христо Ботев. Жаден за образование, през 1861 г. младиет Лазар отива в Цариград, откъдето с помощта на тамонски каловски съприя има намерение да отиде да се учи в Русия, но това не се осъществява. Тогата той със таква помощ започнал да се учи в гражданското училище и завършил франска колеж в вярата „Дю Бебес“. През 1864 г. със стипендия на каловската община заминава да се учи в Париж. Завършил парижки науки с титлата „дисансент“ през 1870 г. се завърнал в Цариград. Постепенно в служба в централния търговски кабинет, а сетне се отдал на публицистична дейност. Чрез статите си, публикувани в българските вестници „Македония“ и „Право“, а по-късно и като редактор на списание „Читалище“, защитавал българската църковно-народна кауза, направил си много впечатлението на ексзарх Антим I. Той го поканил за секретар на Българската епархия през 1872 г. През него го духовно наставничествано Лазар Иовнев бил на 23.09.1872 г. монашеството. Наскоро бил ръкоположен в йеродонския сан, след месец в йеромонасите и възледен в архимандричното достоинство. В края на 1872 г. архим. Иосиф станал скаркия предговорител. През септември 1874 г. бил изпратен да управлява временно Вишинския провинция. Прескрял новост от годината като помощник на ексзарх Антим I във Виена, на 01.10.1876 г. бил избран и хиротонизан за Ловчанския митрополит на Цариград.

Екзарх Иосиф I бил избран за Български ексзарх на 22.04.1877 г. в трудни времена, след заточаването на бележния му предшественик Антим I в Англия, а вначерето на Руско-турската война. Много български митрополити били изгонени от старините им, а след войната Бля-

Стратията се смята на 1925 г. е оказала влияние на БКП. Осигуряването на Всенационална организация на БКП. Осигуряването на 1924 г. в ръководните среди на Всенационалната организация се зародила идеята за атеистичката категория „Св. Неделя“. Тази идея се била подкрепена от издирковния класер Петър Тодоров Загорски (бишави трамваен работник, член на БКП, поствлял на служба като класир в храма „Св. Неделя“ на 31 ноември 1921 г.). С негово съдействие били внесени първоначално материал и монтаж в основата на централния купол (тогава църквата е имала един по-голям централен купол, фланкиран от четири по-малки купола).

Членът на Специалната инспекция в града (ЧЕКА) Владо Черневски пише следното: „Той (атеистът) се превърнал в изключително средство за събиране на Шапковия фашизъм. И не след много за нас главният обект беше не Обществената безопасност, а правителството. То трябва да бъде избито в червата, него ще съгреем да го унищожим.“

Стратията седемна започнала следния зловонен. Във вторник на 14 април 1925 г. цар Борис III и няколко свои хора глутнаха през Арабакопския проход от Охраня

тел, има живот вечно, и на след не дохожда, а е минал от смърт към живот“ (Иван, с. 24).

Едвам довършвахме фразата „от смърт към живот“ и адската машина изригна, стана топа, което никога и нискоде в световната история не е ставало и което никога не може да предположи, че ще стане. Из-

Храмът след атеизация през 1925 г.

върши се безумен, неосъществимо престъпни, сатанински акт, който и най-генералният ум, и най-богатият език, и най-силното въображение не могат да го опишат, нито да го окачестват... Основата и висините на храма... изведнъж се разрушава и вечно нависоко ни се забавляват в непропъсната и строгата тамина, изменили се в атмосферата, изгаснаха в миг кандидатата, свещите, полите, както и външната стъпачева светлина монументално се помрачави, изчезна... Стана тъмно като в нощ. Успяваше се острото и задължително атмосфера. За няколко секунди всичко беше мъртво, в абсолютна млъчност и в абсолютна неподвижност, оспен разрушенията, които не преставаха да падат и да добувят жертви. Малко по-късно почнаха да се чуят безтопковни иконове и горещи стенове. Картичката вече ставаше ясно за нас – съществат храм беше атакуван с адска машина...“

В това време адска светла струя от изток през отворените врати нахлува в храма и почва да го освети дималната атмосфера, която през изборозеното купол и вонещите развалини бърза навън... Нахлуваха стълбове тина, между облаците от прах почнаха да се виждат реалните жакети от станалото: опрашани кривящи глечи, опрашени и оскърбените просяци и невъобразима суматоха... Колкото повече се проясняваше, картичката ставаше по-страшна, пак се появяваше трагичен, културна масли от лажово, вар, парък, тухли и камъни, а под тях много мил и добри, скъпи и достойни синове на църквата и отечеството погизнаха... И защо ще трябва да описваме разбитите черепи, смачканите трупове, зариваните в развалините до главни жени, деца, стари и млади, за протегнатите ръце и отворените уста, викания за помощ, за вода, за братско съчувствие? — Ще се трогнат ли атеистите от това нечувано злодеяние за разваляне и изпращане, ще престанат ли тези нещастни да си имат агенти и да вървят по кривящите пътища, ако им се опитват трагичните от тълпата нечувано дело? — Малки деца, ученици преганени и погнати, тила разкъсани, всякъде ръце стърчат, някъде крака захвърляни, а по големите блокове камъни мълочина си стелват неутрачания. И пак, и пак, които от врата и насика са изгубили разпоре и в ужасите си не могат да се опомнят... Картичката е неосъществима, трагична и небивала...“

По разваляните на храма загинали над 150 души, много които няколко дни изгорели пред вратите, запалени и девашия генерали. Били ранени около 500 души, някои от които починали вследствие от раните си – така общо жертвите станали 193 души.

Възстановяване на храма след атеизация

След това кривят терористичен акт църковното настоятелство въвежда отново на архаичен Н. Лазаров възстановяването на храма на 1925 г. Били разчиствани рините, поставени някои строителни материали и една през юни 1927 г. ремонтират започна. Обществеността обаче се опитва да го спре, като се разгоряла дискусия – трябва ли храмът да бъде възстановен на същото място. Намесили се граждани, общински съветници, наредни представители, политича и др. Никой некасаи казващата да бъде преместена на друго място, повече преселена на уличното движение и на видимостта към Янина. Други не желали на това окръжено място да има храм. След продължителни и доста безплодни дебати най-сетне надделя разумът и било взето решение – храмът да бъде възстановен на изходното си място. За да се решаваша, София община отпущала през април 1928 г. парична помощ в размер на сто хиляди лева. Лично цар Борис III дарил 25 000 лева.

Възстановен след атеизация храм, 1935 г.

При просрещане туръ бил преработен от архитектурно бюро Иван Васильев и Димитър Цолов. Възобновяването на храма поел Архангел Ив. Васильев, член през ки помощници били предприемачът Никола Т. Огнянов и инженерите на постройката Борис Н. Балвански. До пролетта на 1933 г. бил извършен основният работен, традиционно-кулолен храм с обширно вътрешно пространство.

Неговите размери били: дължина – 30 м, ширина – 15,50 м и височина – кулаза – 31 м. Във външната архитектура Васильев и Цолов умело включили елементи от стария вънрожденски храм – отворена арка от север и юг, външната камбанария и ниски кулолчета над отворите. Външната арка от север и юг, външната камбанария и ниски кулолчета над отворите били поставени на високи стълбове. Външната арка от север и юг, външната камбанария и ниски кулолчета над отворите били поставени на високи стълбове. Външната арка от север и юг, външната камбанария и ниски кулолчета над отворите били поставени на високи стълбове. Външната арка от север и юг, външната камбанария и ниски кулолчета над отворите били поставени на високи стълбове.

Външната арка от север и юг, външната камбанария и ниски кулолчета над отворите били поставени на високи стълбове. Външната арка от север и юг, външната камбанария и ниски кулолчета над отворите били поставени на високи стълбове.

Отваряната част на новия храм била значително разширена, като отворено било съществено пространство, изградено в чест на архангел Михаил и южен – в чест на св. пророк Исаия, в чест на архангел Михаил и южен – в чест на св. пророк Исаия, в чест на архангел Михаил и южен – в чест на св. пророк Исаия.

Така възобновеният храм бил тържествено осветен на 7 април 1933 г. По време на бомбардировката на столицата от юнури до април 1944 г. частично пострадал повърхът на храма и някои от съставните елементи. Тези повреди били последователно отстранени до 1948 г.

Храмът „Св. Неделя“ от 1924 г.

Глъб (в Богородица) за София. В 10 часа в местността Гълъб срещу монарха бил извършен неуспешен атеистичен акт от петима четници от Копричакската четва. Атеистите били анаристи, случайно попаднали на парската кола и спонтанно излезли на двора на манастира на Борис III. Вечера на следващ ден членове на Всенационалната организация на БКП застреляли глечи прати яриците на храма „Св. Семедониевски“ в столицата записан генерал Коста Георгиев. Неговият туръ бил необходим за примамка в категорията храм „Св. Неделя“ на жените „богодомци“ – цар и правителството.

Онедого било наречено за 14.30 часа на 16 април – Велика четвъртък – и цял за го ръководил лично Софийският митрополит Стефан (по-късно поседен българската църква). Ето какъто е записан за този паметен ден: „Кипрът се нареди колко нас... в храма, който е буквално препълнен, владее абсолютна тишина. Тук са министрите, съветниците на царя [а него все още го няма], народното правителство, генералите и др., знаменитите офицери и полицаите, журналистите, девашията офицери, столичното централно и районни кметства, обществениците, писателите, публицистите... Външнелно много жени, конони и деца стърчат също в редовете на храма... Шумоулет с летящи и гонещи части и богомолни. Действително, това беше изморяващо погребение...“

При неосъществено млъчание и мистична тишина, при небувало благоговение и пълно съсредоточаване в целия храм закъснява да чете Евангелието от Йоана, от което, до изречаването на адската машина, излезе следното изречение: „Рече Господ на изудите, които бяха дошли при Него: „Истина, истина ви казвам: който слуша словото Ми и върва в Огньота, който Ме е пра-

Поклонение пред покойника Търновски митрополит Клемент (Друмев)

На 10 юни 1901 г. починав в столицата Търновският митрополит Клемент. На другия ден в 9 часа сутринта синодальните спари опомнаха в гроба му да бъдат вдигнати плънните осколки. Там били положени в Пловдивските ковчежи, който бил понесен от софийския свещеник.

Оформила се митрополитска траурна процесия,

която по улицата „Витошка“ се отправяла за катедралната църква „Св. Неделя“. Начело на синодальните спари вървял в камшия и с желяз предшественик на св. Синод митрополит Доситей Самоковски. Следвали до останалие синодальни членове, духовници и много арабджи.

Синодът вървял в площад пред нея били изпълнени с мъдрби опенча-

ни графани: Срег тях били духовници и настоящи министри, генерали, офицери, адвокати на политическите партии и пр. В храма св. Атанасий Търновски, Врчанският митрополит Константин Върчански в съслужение със Софийския Патерний и бившия Скопски митрополит Теодосий, четиринадесет свещеници и дванадесет монахи.

След митрополита спо-

Най-напред нека да уточним перспективата и целта на този доклад. Бих желал да предложа няколко маха в достояния оригинални размисли, които от много години са ме възбуждали и са били обект на публикации, въпреки общата връзка, необщителното допълване и дълбокото и оригинално единство между най-възвишеното вътрешно тайнство и „тайнство на Църквото“, според израта на покойния прогностичер Александър Шмеман, от една страна, и съществената молитва и призоваването на Исуса на Изток и на Запад от друга, което е бещено скръпване на православната духовна традиция.

Доброво измерение на обществото

Това хоризонтално и вътрешно измерение на св. Евхаристия, което е тайнство на близкия, не изчерпва нейната мистичност и не противоречи на вертикалното измерение на обществото на личността на човека в Бог, но разбира същия в дъноста на св. Църква, това божествено място на нашето спасение, както се осъществява общение на човешката личност с божественния живот. Варно е, че в свещанството за свещенството общение и на Изток и на Запад вертикално измерение за усъщественяване и осветяване на човека така доминира до средата на XX в., че съборното измерение на св. Евхаристия беше на заден план. Преди това на този съборен смисъл на св. Евхаристия като тайнство на общността, а не само като тайнство на близкия, се делят в съвременното православие съзвучае, а също и изето и св. Православие, на трудете на о. Николай Афанасиев въпреки свещенствата екслезология и на о. Александър Шмеман въпреки св. Евхаристия, тайнство на чърковната общност.

Впрочем съществената молитва общана, от една страна, явява духовна традиция на исхазма, на „Добротолюбие“, чрез непростаното прозание на пресветото Име на Исуса, приружено със съзнание на ние. Православие на всички ни сили, муща и воля в съкрушението и чисто сърце. От друга страна обаче, освен практикуването на непростаната молитва, съществената молитва означава и чисто и просто молитва в сърцето, там, където и когато човешкото сърце разговаря с Божие сърце при такава възлешност на духовното безмълвие, че се мущат думите на: „Възлюблениа. Заплати смъ, но сърце ми е буре“ (Пен. 5:2). Не, извън друг от ума и всякака опестелна дума сърцето чрез своето естествено пулс се превръща в молитва.

Много е важно да се включи безмълвието като едно основно измерение на молитвата, понеже само тогава може да се долови гласът или въздишките на Св. Дух, който се моли в нас и само тогава могат да се чуят съществуващото убокувание на божествеността Мена на любовта. Който клопа на вратата на сърцето: „Ето, стоя при вратата и чукат; ако някой ще гласа Ми и отвори вратата, ще влезе при него и ще вечеряе с него, и той с Мене“ (Откр. 3:20).

Призоваване името на Исуса и тайната на сърцето

Следователно трябва да подчертая, че призоваването на името на Исуса, както и призоваването на името на Отца с неразривно свър-

Прогностичер Борис Бобрински е първоначално доктринално божество на Православния институт „Св. Сергей Радожеж“ в Париж, Франция, на който е декан от 1993 г. до 2005 г. и едновременно с това и председател на франкската православна епархия „Св. Троица“ в криптиката на градската църква „Св. Александър Невски“. Тези доклад и изнеси на 11 февруари 2007 г. пред дошното академично събрание на същия институт и публикуван в с. „Service orthodoxe press“, № 317, в април 2007.

Прогностичер Ив. Бобрински е издал и следната божествена труд: „Общението с Св. Дух“, 1992 г.; „Тайната на Св. Троица“, 1996 г.; „Любовта на Отца“, 1999 г. и „Тайната на Църквата“, 2003 г.

Св. Евхаристия и сърдечната молитва

но с тайната на сърцето, понеже в неименно се запазва божественото Име и се явявава призоваване на Възлюбения Син Божий. След Петдесетница християните вече заживяват със съзнанието и вярата, че наред с възлешното Име на Исуса Евхаристията получава и Своето прославена човешка природа и божествеността на Исуса на Господ, като свидетелстват едновременно и св. ап. Петър: „И тъй, нека наларо знае нещат дом Израел, че Тогова Исуса, Когото ние разпнахме, Бог направи Господ и Христос“, и св. ап. Павел: „Затова и Бог Го високо въздига и Му даде име, което е по-горе от всяко име, та в името на Исуса да преклонят колени всички небеса, земно и подземно“ (Фил. 2: 9-10).

Когато казваме „нашият Господ Исус Христос“ или просто когато пеем или казваме „Господи, помилуй!“, ние твърде често забравяме скъпата и новостта, която това Име или Неговото призоваване са претрпели в устата на първите християни. Преди да приемат името „християни“, в Антиохия (Дейс. 11:26) те се наричали обикновено такива, които призовават името на Господа нашето Исуса Христа на всяко място, у тях и у нас“ (1 Кор. 12). Следователно в противие с това, което се мисли, „Господи, помилуй!“ е обикновен отговор на скъпите прошения на дякона, но това е също казано в самата молитва; дяконът възгласа само екмените и приканва вярващите към молитва, такава, каквато е посочена в началото на субутата ектения след св. Евангелие: „Да речем всички от цялата си душа и с всички си разум да речем: „Господи, помилуй!“. Трябва понеже да вникваме в съдържанието на „Господи, помилуй!“, а не само да повтаряме „Господи, помилуй!“, понеже в такъв случай духът и умът не могат да се възвестят в молитвено единство.

Като съпоставяме св. Евхаристия на чърковната общност със съществената молитва, мотае цел е да подчертая, от една страна, тяхното взаимно допълване, от друга – да припомним съборното и социално измерение на чърковната личност, а въпреки и да припомним единственото вътрешно измерение, но необходимо противоречие в самите евангелски думи – веднъж Господ Исус Христос ни препоръчва: „А ти, кога се молиш, влез в скрипната си стая, и като си заключиш вратата, помози се на твоя Отец, който е на тайно...“ (Мат. 6:6), а друг път ни напомня, че „... доде си двама или трима събрани в Моје име, там съм аз посред тях“ (Мат. 18:20) и още: „А молете се тъй: Отче наш, който си на небесата!“ (Мат. 6:9).

В св. Православна църква се обединяват две основни направления на християнския живот: индивидуалната лична молитва; всички вярващи са обединени в Божическа Господ Исус Христос чрез благодатта на Св. Дух във взаимно единение, но едновременно с това св. Църква обединява в единство разпосветлите Божие чед и от името на тайното творение възнае прослава на Светата Троица! По този начин нашата съкрушената и лична молитва в своята основа е свързана с личната молитва на цялата църковна общност и вярващите в нея: „Solum christianum nullus christianus“.

„Св. Литургия трябва да пръвначва в личния и всекнижен живот“

Бих желал да ширмам думите на сегашния архиепископ на Тирана и Албания Атанасий. Той припомня, че „св. Литургия трябва да продължава в личния и всекнижен живот. Всеки вярващ е призован да извършва лична литургия въпреки тайнствената отпар

на собствено си сърце и да осъществява едно свидетелство на Словото Божие сред живещите в света. Без това продължение вътрешността на Литургия остава непълна“. Тук е мястото да изтъкнем и значението на „Добротолюбие“ за божословната, литературна и духовна обнова на православния свят. Демонстрирано е в доклад Д. Станков за неговия огромно принос в тази област. Между другото той припомня мотото, което се отава на Евхаристийната тайна в светосточеските писания.

Често св. ширтам един чуден пасаж от „Добротолюбие“, принадеждам на първия му съставителя от III в. – Ориген, който гласи цялостно така: „Всички ние сте църковно свещенство. Следователно ние имаме достъп до Светия Святяж; всеки един от нас претрпва общия жертвен и сам заповлава собствена жертва на жертвоприношението, за да гори нескръпано. Ако аз се отричам от всичко, което претрпявам, аз се предавам като жертва въпреки Божия престол. Ако обаче братята си дотам, че да отдам душата си за тях, ако се бора до смърт за справедливостта и истината, тогава полагам моята жертва въпреки Божия престол. Ако умъртвявам членове на страстната си човешка клетка, ако светът е различат за мен и аз за света, тогава полагам моята жертва въпреки Божия престол и ставам единствен на собствено си жертвоприношение.“

„Сакраменталната мистика не противоречи на типично монашеското измерение на външната чуждестранност“

Може да се ширтам много текстове от цялостната духовна традиция на Изтока. Ето още една мисъл на св. Григорий Синопол, предшественик на св. Григорий Палама: „Сърцето, което е освободено от всякакви връзки е облагодатено от Самия Св. Дух и е стабилно истински жарм преди края на веколете. Св. Литургия се отслужва извън от Духа Господен.“ Тъй че сакраменталността и свещенствата играят на иточната традиция не противоречи на типично монашеското измерение на византийската духовност. Именно св. Григорий Палама, който е подал повече като политикант на светогорския исихизъм в следващите години като архиепископ на Солун издава до този извод, проповядвайки участване в спасението по сакраментален път: „Христос е станал наш брат, но не е станал наш брат в следващата кря и по такъв начин се е убоил в нас... Той е станал също и наш Отец чрез Божественото кръщение, който ни прави синоби на Него и ни кръства в единство и свещенство на цялата кря и по такъв начин се е убоил в нас... Той е станал също и наш Отец чрез Божественото кръщение, който ни прави синоби на Него и ни кръства в единство и свещенство на цялата кря и по такъв начин се е убоил в нас...“ (Мат. 6:9).

Същото казва и неговият съвременник и апостол на сакраменталната мистика св. Николай Кавасила: „... в следващата кря, за да стане наш Отец...“ (Свещенствата на Исуса Христос и на цялата кря и по такъв начин се е убоил в нас...“ (Мат. 6:9).

... Следва
Проект от франкски:
ит. Атом Във. РЧАНОВ
свещеник в катедрална храм
„Св. Пелаги“

Съвременното състояние на митрополитската катедрала „Св. Неделя“

Влязло 40 години възлюбеният храм стоа без прет периода от 1971 до 1973 г. от художествени работниците Николай Ротчев и членове: Кир Иорданов, Господи Георгиев и синовете му Костадин и Никола и Димитър Бакалки. Орнаменталната украса изработили Александър Сорокин и Д. Бакалки. В огромни кули на храма художниците с изощрена техника са изписали образи на Господ Исус Христос – Възкръснали (седящ на хурвими) с двете ангелски чина; образите на четиримата евангелисти и техните символи. На четирите стени на храма художниците са изобразили огромни многофигурни композиции (12 х 4 м) от съвременна история. На северната стена, под композицията „Рождество Христово“, на светлосиво поле (14 х 4 м) са изобразили 14 български светци, а под тях в шест кракли медальона – повели образи на света български мъже и жени. На южната храмова стена, под композицията „Съизание на Светии Дух над апостолите“ са изобразили 14 светци, канонизирани от православните поместни църкви, а в медальоните под тях – исповедници светци. На южната страна е композицията „Възкресение Христово“, а на западната – „Разпятие Христово“. Въобще цялата живопис в храма е жива и доста умело изпълнена от поместните художествени екипи.

През 1992-1994 г. беше извършен ремонт на пода в храма и остъклена северната коломба. А през 2000 г. външната фасада на храма беше изчистена цялостно. През 2002 г. в камбанарията беше монтиран електронно устройство за автоматично биење на камбаните.

Обстоятелството, че столничният катедрален храм „Св. Неделя“ се намира в самия център на града, го прави привлекателен както за верещите и благочестиви съфинанси, така и за туристи и екскурсионисти. Храмотъ има пет енории и обслужва централната част на столицата. В него спориски същества са ставрофорните икономе Атанас Младецов и Костадин Явичев, икономете Аптон Вълчанов, Тоско Калакши и Мина Минчев и иерей Николай Цурев, които обгрижват пастирски своите енорийци, като извършват ежеседневно св. богослужение и развнат активна църковно-просветна дейност.

Двее катедралният храм „Св. Неделя“ е ръководен от църковно настоятелство, чието председателство е с младият и амбициозен иконом Мина Минчев. Същият е председател и на Православното християнско братство „Св. Архангел Михаил“, което чрез подемници беседа и поклоннически екскурсии допринася за религиозно-нравствената просвета на верещите.

В митрополитската катедрала „Св. Неделя“ се съхраняват моштите на св. крал Стефан Милутин. В храма за поклонение пред тях идат не само българи, но и много християни от Сърбия, Гърция, Русия и други православни страни.

През април 2007 г. управата на храма премешти моштите в нова, по-голяма дърворобена рафта, специално изработена за съхраняване тялото на светца.

По традиция в деня преди празника на св. крал Стефан Милутин (30 октомври) моштите му се внасят в олтар и се полагат на св. престол. Там тялото на светца се преоблича в нощ, специално уни-

ти одежди, а старата му риза се нарязва парченца и се раздава на богомолния народ за благословение.

В катедралния храм противка стажат на много млади духовници от Софийска епархия. „Св. Неделя“ дава възможност на начинаещите същества да научат богослужението, тъй като там се извършва св. Литургия всеки ден, отсустват се треби, изват много хора за молитви и съвет. Така младите духовници – дякони и същества – се научават да общуват с енорийците, запознават се с потребностите им, извизират в делата по ръководството на един храма. От друга страна, когато изварените спещници или Негово Същество-на патрарх Максим отиват да извършват богослужение в други храма, взимат със себе си дякони и същества от стакуваните в „Св. Неделя“, като по този начин не се нарушава спориският живот на храма и не се затруднява ежеседневното богослужение.

Моштите на св. крал Стефан Милутин

Църковният магазин

Църковният магазин към катедралата започва да работи в началото на 90-те години на миналия век. Първоначално с инициатива на братството към храма. Започва се с продажба на малки икони и брешурки. Интересът към артикулите е голям и постепенно асортиментът се увеличава. Отделя се и специално място в северната част на храма, където се съз-

дава магазин. Сега в него се предлагат много църковни стоки, книги, утвар, икони, одежди, музикални дискове – с църковни песнопения и др. Във магазин към храма могат да се намират книги от всички православни издателства, работещи у нас. Освен това се предлагат и литература от Русия, както и издания на катедралата „Св. Неделя“. Продават се и учебници за студенти по богословие, както и употребявани учебници.

В магазина могат да се закупят както съенос малки и стинни икони, така и авторства, на извяснии иконографии като Юлия Станкова, Желю Желев и др. Магазиנית принадлежи на храма и със средствата, съпелени от него се финансират спориски дейности и ремонтни работи на катедралата.

Работи от понеделник до събота от 9 до 17 часа.

Хорът на храма

По традиция от началото на миналия век хорът към катедралния храм „Св. Неделя“ е академичен мъжки. След повторното осветяване на катедралата ръководител на църковния хор от 1933 г. до 1936 г. станал Михаил Милошев. След него последователно дирентни били брат му Йордан Милошев, Никола Селзов и Яким Попилчев. От осмита на 1948 г. до месец март 1991 г. дирент на мъжкия катедрален хор бил итхатничният музикант-босгослов Иван Куртев (1911-1996). След него ръководството на хора се поема от дотогавашния помощник-дирент Кирил Попов.

През юли 2000 г. К. Попов премеши духова сан и отстъпява дирентския пост на доц. д-р Мирослава Понсаров. Той е завършил Богословския факултет на Софийския университет и Държавната консерватория. Сега в хора неят двадесет хористи. Всич-

Балкански на хор с шесторички надпис над него

ки те са професионалисти с изключителни певчески качества. Към храма има и братство доброволчески дамски хор, който несе на богослуженията в понеделник и вторник в Негов участият жени от енорията на катедралата.

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2007 г.

Църковен вестник		св. „Душана култур“	
1 година	21,90 лв.	1 година	18,00 лв.
6 месеца	10,50 лв.	6 месеца	9,00 лв.
3 месеца	5,25 лв.	3 месеца	4,50 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЈАТА
СВ. СИНДЛ, София – 1000
ул. „Обирани“ №4
тел. 987-56-11, тел. факс 980-36-16
МОЛ: Тапка Тончева Христова
e-mail: upress@diverbgf.net
РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Редакцията не се печата.

Банковна сметка на Синодално издателство на БПЦ
УниКредит Булбанк – София,
ул. „Алишан“ № 88
IBAN BG901001001018147018
BIC код: UNCRBGSF

Същата фирма се занимава с полетически услуги като банкови сметки,
и когато да се изплати пощенски адрес и пощенски код на получателят.